

Verslag van de vergadering van de ad hoc Statencommissie Omgevingsvisie d.d. 8 mei 2017

Aanwezig:

Voorzitter: mw. dr. A.J. Vlam

Lid van GS: mw. drs. M.J.W. Maasdam

Commissieleden:

mw. E.J. Broere-Kaal (PVV), mw. ir. A.A. Ens (VVD), drs. C. de Heer (ChristenUnie), mw. W.M.M. Hoek (50PLUS), mw. drs. E. Kotkamp (GroenLinks), drs. C.J. van Kranenburg (ChristenUnie), P.A. van Leeuwen (SGP), ir. R.G.H. van Muilekom (PvdA), P.D. Overkleeft (D66) en C. Westerlaken (CDA)

Van ambtelijke zijde aanwezig:

dr. R.J. Poort (adjunctgriffier) en mw. W. Voorneman-Rijkers (verslag)

1. Opening

De voorzitter, mevrouw Vlam, opent de vergadering met een woord van welkom. In het bijzonder heet zij de leden van de PCL en de Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (ARK), de heer Roncken, welkom.

2. Mededelingen

- Er zal voor deze commissie een termijnagenda, mét mijlpalen, worden ingericht.
- De SP kan vanavond niet aanwezig zijn maar heeft allen per mail input toegestuurd.

3. Rondvraag

Geen.

4. Verslag aftrapbijeenkomst 20 maart 2017

Akkoord.

5. Presentatie basisinhoud en proces Omgevingsvisie

Mevrouw Dorien van Cooten houdt aan de hand van sheets een presentatie over het proces rondom de Omgevingsvisie. De presentatie wordt aan het verslag van deze vergadering toegevoegd. Korthedshalve zij daarnaar verwezen.

De voorzitter geeft de commissie gelegenheid tot reageren.

De heer Van Muilekom komt terug op het “ja, mits” principe uit de Omgevingsvisie. De diverse regio’s zijn bezig met regiovisies. Is het een optie al die regiovisies tot één provinciale visie te bundelen? Tegelijkertijd wordt duidelijk dat het provinciale beleid wat globaler zal worden en dat daarvan een regionale vertaling tot stand zal komen. In feite is dat weer een proces van boven naar beneden. Levert dat een bepaalde spanning op?

De heer Westerlaken vraagt helderheid aangaande het thema “beleidsneutraal”. Mevrouw Van Cooten gaf aan dat er gekozen is voor een beleidsneutrale vertaling naar de Omgevingsvisie, maar dat dit een spanning kan opleveren ten opzichte van hetgeen nu wordt ontwikkeld. Spreker kan zich echter niet herinneren dat PS op het standpunt stonden dat de vertaling geheel beleidsneutraal zou moeten zijn. Er lagen toen keuzes voor en bewust is gekozen voor het uitgangspunt: beleidsneutraal, waar dat mogelijk is. Daar waar er sprake is van voortschrijdend inzicht, zou dat niet beleidsneutraal behoeven te zijn. PS wilden zich in het proces niet vastleggen op de een of de andere variant, maar wilden uiteindelijk voor de meest optimale variant kiezen. Dat is een andere benadering dan nu naar voren komt, nl. een geheel

beleidsneutrale vertaling van de beleidsdocumenten. Dat impliceert dat voortschrijdend inzicht geen rol meer kan spelen.

Mevrouw Van Cooten geeft aan dat er ambtelijk moet worden gewerkt met de stukken die door PS zijn vastgesteld. Tijdens de voorbereiding om te komen tot een procesnotitie kwam o.a. naar voren “dat opschakelen altijd nog kan, maar dat afschakelen niet kan”. Wellicht wordt daarmee hetzelfde bedoeld als de heer Westerlaken aangaf. Er zijn ontwikkelingen gaande en er komen opdrachten uit de Omgevingswet voort, die op gespannen voet lijken te staan met het beleidsneutrale uitgangspunt. De vraag is nu hoe PS daar tegenaan kijken.

Gedeputeerde Maasdam komt terug op de vraag van het CDA. In de vorige informele ad hoc commissievergadering is gesproken over het beleidsneutrale principe. Nadrukkelijk werd daartoe besloten, tenzij er goede redenen zouden zijn daarvan af te wijken. Die redenen kunnen van buiten en van binnen af komen. Er liggen verschillende visies en plannen, maar deze slechts tot één document samenvoegen levert niet per definitie de gewenste optelsom op. PS zullen moeten toetsen of de bouwstenen, ook de nieuwe, voldoende zijn om tot één omgevingsvisie en tot één verordening te komen. Terecht wordt bij discussieonderwerp 3 dan ook opgemerkt: beleidsneutrale omzetting van hoofdlijnen, tenzij er goede redenen zijn om dat niet te doen. Die redenen worden uiteindelijk door PS bepaald.

Voorts komt spreekster terug op de opmerking van de PvdA over het “ja, mits” principe en “decentraal, tenzij”. Ook de heer Van Muilekom vroeg of de visies van de regio's door de provincie bij elkaar kunnen worden opgeteld (de documenten stapelen en daar een nietje doorheen slaan). Spreekster vindt het belangrijk de provinciale belangen duidelijk vast te leggen. De regionale visies vormen een belangrijke bouwsteen voor de provinciale Omgevingsvisie.

De heer Van Muilekom vindt dit een spanningsveld tussen provincie en gemeenten, waar men in de komende jaren tegenaan zal lopen. Hij signaleert dat samenwerkende regio's het nodige ontwikkelen en hun belangen goed trachten af te wegen.

Gedeputeerde Maasdam vindt de samenwerking tussen regio's erg belangrijk. Het spanningsveld houdt de provincie scherp. In die zin waardeert zij dat ook positief.

De heer Westerlaken begrijpt dat de PvdA de zorg heeft dat de Omgevingsvisie van boven af wordt geregisseerd. Spreker meent dat voor veel punten het “ja mits” principe belangrijk is. Tegelijkertijd wijst hij op de wettelijke taken die de provincie in dit kader heeft. Daar kan men niet aan ontkomen.

De heer De Heer zou het een grote verarming vinden wanneer uitsluitend wordt opgeteld wat er regionaal wordt aangedragen. De provincie moet zich bezighouden met de provinciale belangen en een bovenlokale afweging maken.

De voorzitter rondt dit agendapunt af en dankt mevrouw Van Cooten voor haar presentatie.

6. Participatie

De voorzitter licht toe dat het hier gaat om het participatieproces voor de Omgevingsvisie, maar ook staat de vraag centraal hoe dat zich verhoudt tot de participatie rondom andere beleidsstukken. Voorkomen moet worden dat er een zekere participatiemoetheid bij de stakeholders gaat ontstaan. Belangrijk is het dat de juiste vragen op het juiste moment worden gesteld.

Zij geeft het woord aan de Provinciale Commissie Leefomgeving en de Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit: beiden zullen hun licht over dit onderwerp laten schijnen en de commissie van advies dienen.

Mevrouw De Wit van de PCL houdt een presentatie over het participatieproces in relatie tot de Omgevingsvisie, die als bijlage aan dit verslag wordt toegevoegd.

De heer Roncken houdt eveneens een presentatie over het onderwerp participatie, die als bijlage aan dit verslag wordt toegevoegd.

De voorzitter dankt de PCL en de ARK voor hun bijdragen.

De heer Overkleef meent dat het zorgpunt blijft hoe dit verhaal concreet wordt vertaald naar degenen die weinig of niets van de nieuwe Omgevingsvisie weten. Ronde tafelsessies zijn een nuttig middel voor het participatieproces, maar vaak moet een groot deel van de bijeenkomst worden besteed aan uitleg, in dit geval over de Omgevingsvisie. De provincie zou in staat moeten zijn het fenomeen Omgevingsvisie tot iets te reduceren dat voor iedereen begrijpelijk is. In dat kader is het ook belangrijk concrete voorbeelden aan te dragen. Dan pas kan participatie slagen.

Mevrouw Hoek merkt op dat zij Statenlid én gemeenteraadslid is. PS en gemeenteraden hebben met de nieuwe Omgevingswet te maken. Zij maakt al lang deel uit van de politiek, maar zij heeft steeds meer twijfels over het participatieproces. Genoemd werd dat participatie als een “modemiddel” kan worden beschouwd. Zij is het daarmee eens. Steeds meer mandaat gaat richting colleges van B&W en GS, waardoor PS en raden steeds minder zeggenschap krijgen. Deze organen moeten uiteindelijk wel een besluit nemen, maar de inbreng van de volksvertegenwoordigers wordt steeds minder. Er wordt vaak lang gepraat, maar er wordt steeds minder inbreng overgenomen door de colleges. Zij wil dit signaal in het kader van de Omgevingsvisie nadrukkelijk aan GS meegeven. Hoe wordt bv. met tegenstanders in een participatieproces omgegaan? Participatie wil ook zeggen dat de inbreng van tegenstanders moet worden gehoord en gewogen. Voorts merkt zij op dat er wel erg veel regelgeving ontstaat, terwijl de handhaving nogal eens te wensen overlaat. Er is h.i. nog een lange weg te gaan.

De heer Westerlaken vindt het altijd fascinerend een gesprek over participatie aan te horen. Spreker heeft vrijwel zijn hele leven in kleine kernen gewoond. Kijkend hoe participatie zich in de laatste jaren ontwikkeld heeft, meent hij dat participatie nog wel voorkomt in kleine kernen, maar dat er in de grotere steden veelal sprake is van een toenemende vervreemding tussen burger en overheid. Dat is de reden waarom participatie nu aan de orde is. De provincie wil graag van burgers horen wat zij van bepaalde zaken vinden, echter, men is niet meer gewend dat burgers dat uit zich zelf doen: dat moet worden georganiseerd. Dat is jammer. Het is veel beter dat mensen uit zich zelf hun mening naar voren brengen. De provincie praat nu over participatie alsof dat van bovenaf kan worden geregeld, terwijl dat juist van onderaf moet komen.

De presentaties van de ARK en de PCL spraken hem aan. De PCL gaf goede tips, zoals duidelijk maken met een boodschap waar het over gaat om versnipperde inbreng van mensen te voorkomen. De ARK had het over de vormen waarin participatie mogelijk is. Het lijkt hem een uitdaging de bijdragen van PCL en ARK zodanig in elkaar te schuiven dat de inbreng van de burger in feite van nature gaat ontstaan.

De heer Van Leeuwen sluit zich in grote lijnen aan bij de heer Westerlaken. De SGP vindt participatie belangrijk. In een participatieproces zijn er zoveel hoofden, zoveel zinnen. Het gaat erom dat er een goede mix gaat ontstaan, gevolgd door een gedragen besluit door PS. Participatie geeft de meeste kans op een breed gedragen Omgevingsvisie.

Mevrouw Kotkamp verzet zich tegen de gedachte die door de heer Westerlaken werd uitgesproken, nl. dat participatie aan het verminderen zou zijn. Onder invloed van digitale media ziet zij juist dat participatie toeneemt. Echter, de volksvertegenwoordigers hebben nog geen modus gevonden om daarmee op een constructieve manier om te gaan. Daar ligt een grote uitdaging. De volksvertegenwoordigers moeten in dat kader hun rol opnieuw gaan invullen en definiëren.

De heer Westerlaken komt terug op de digitale mogelijkheden. Doelt mevrouw Kotkamp op platforms als GeenStijl?

Mevrouw Kotkamp meent dat daarmee precies de vinger op de zere plek wordt gelegd, ook dat is onderdeel van participatie. Uiteraard kan men van GeenStijl het nodige vinden, maar dat is ook een platform waar mensen hun mening geven waar volksvertegenwoordigers kennis van moeten nemen.

Wat betreft de participatie binnen de Omgevingsvisie, kijkt zij uit naar de discussies die hierover de komende jaren zullen worden gevoerd. Zelf is ze er nog niet uit hoe dit het beste vorm moet krijgen, omdat er nu al in enkele voorbeelden spanningsvelden te onderkennen zijn. Als voorbeeld noemt zij de invulling van Rijnenburg waar zich een spanningsveld voordoet tussen de wensen van de verschillende bewonersgroepen. Door de PCL zijn interviews afgenomen en o.a. liet een bestuurskundige weten dat de provincie een dubbelrol heeft: enerzijds faciliterend, anderzijds het beschermen van mensen die niet willen/kunnen participeren, maar op de volksvertegenwoordigers vertrouwen als het gaat om hun belangenbehartiging.

Het is een complex geheel en een en ander komt nu nog wat chaotisch over. Zij vindt het spannend daarmee om te gaan. Tegelijkertijd dient de provincie ervoor te waken dat er in die complexe discussie geen ongelukken worden gemaakt. Dat is haar grote zorg. Dit is een zelfde soort opgave als de transities die in het kader van de decentralisatie in het sociaal domein hebben plaatsgevonden en dat heeft flinke scheuren opgeleverd, zelfs letterlijk slachtoffers. Ook in het kader van participatie kan er schade worden aangericht. Daar dienen de volksvertegenwoordigers alert op te blijven.

Mevrouw Broere las dat “nee, tenzij” wordt gewijzigd in “ja, mits” en dat heeft haar instemming. De vraag is alleen wel hoe en met wie de provincie gaat participeren. De ARK is van mening dat participatie een modemodel is. Hij stelde de vraag wat met participatie wordt gedaan, met daarbij de aanbeveling dat de overheid uit zijn comfortzone dient te treden. Spreekster wil wel eens zien of dat ooit gaat gebeuren. De praktijk leert dat een overheid niet wil afwijken van hetgeen er ooit besloten is. Al heel lang vraagt zij zich af wat er met al die inspraak wordt gedaan. Zij is het dan ook geheel met mevrouw Hoek eens, ook als het gaat om inspraak op gemeentelijk niveau. Uit ervaring weet zij dat de opvatting van een grote groep burgers soms geheel terzijde wordt geschoven.

Mevrouw Kotkamp merkt op dat dit precies het spanningsveld is waar zij op doelde. Aan de ene kant heeft mevrouw Broere zeker een punt, maar aan de andere kant worden besluiten in een democratisch bestel genomen op basis van visies en afspraken in partijprogramma's van politieke partijen die een meerderheid hebben. Spreekster hecht aan behoorlijk bestuur waar stakeholders ervan op aan kunnen dat overheden zich aan hun afspraken houden.

De heer Van Leeuwen vraagt mevrouw Kotkamp wat voor een nut participatie dan nog heeft.

Mevrouw Kotkamp antwoordt dat dit juist het spanningsveld is waar zij eerder over sprak, ook over de nieuwe rol van de volksvertegenwoordigers. Participatie heeft zeker nut, maar wel zijn er vragen als: waar wordt dat verwacht, op welk niveau, met welke vrijheid en vanuit welk idee. In de startnotitie wordt melding gemaakt van de lange termijnvisie met cocreatie. De volksvertegenwoordigers worden op basis van hun partijprogramma's gekozen en die programma's moeten naar eer en geweten worden uitgevoerd. Partijen maken immers beloften richting hun kiezers.

Mevrouw Hoek meent dat er ook samenstellingen worden gecreëerd van coalities waar de burger juist niet voor gekozen heeft. Uit een coalitie worden gedeputeerden gekozen, die zelfs niet op de lijst behoeven te staan, dus in feite niet gekozen zijn. Dat geldt ook voor raadsleden en wethouders. Wethouders komen zelfs van buiten gemeenten. De oppositie moet veel meer doen om gehoord te worden. Wanneer de achterban een beroep op haar doet in een participatieproces, moet de oppositie veel harder werken dan de coalitiepartners.

Mevrouw Broere werd getroffen door de opmerking over GeenStijl. Het gaat erom dat de politiek ook open staat voor mensen met een andere mening. Ook in Frankrijk wordt dat zichtbaar. Macron heeft gewonnen en men is erg blij dat Le Pen verloren heeft, terwijl 35% van de burgers op haar heeft gestemd en 25% niet is gaan stemmen. De vraag is ook hoe het met de kabinetsformatie in Nederland zal gaan. Zij wijst erop dat de PVV de tweede partij in Nederland is, maar nu gewoon aan de kant wordt gezet. Dat roept bij haar de vraag op wat er met participatie wordt gedaan. Belangrijk is het dat de overheid uit zijn comfortzone treedt. Zij is erg benieuwd hoe dat nu eens gaat werken. Wat is participatie, hoeveel mensen staan er aan een deur te rammelen en worden die gewoon weggezet? Zij heeft dat net in Soest

meegemaakt: 1450 handtekeningen zijn er verzameld tegen iets, maar dat wordt gewoon aan de kant gezet. Er valt h.i. op het gebied van participatie nog heel veel te leren.

Mevrouw Kotkamp meent dat participatie niet alleen moet gaan over het creëren van draagvlak of je zin krijgen. Zij weet niet of een meerderheid of minderheid in aantallen altijd een doorslaggevende factor moet zijn. Ook moet in de participatie het individueel belang versus een collectief belang worden afgewogen. Soms behoeven 1500 handtekeningen niet doorslaggevend te zijn, al wordt het op prijs gesteld dat de weerstand zichtbaar wordt gemaakt.

Mevrouw Broere heeft vooral bezwaar tegen de manier waarop dat wordt gedaan. Mensen krijgen niet het gevoel dat er echt naar ze is geluisterd en dat, ondanks goede argumenten, zaken toch niet worden gedaan. Zij wijst in dit verband ook op de rode contour.

De heer Overkleef meent dat er per situatie moet worden gekeken naar de mate van participatie en welk effect daarmee wordt beoogd. Participatie heiligt niet één enkel doel. Dit kan op allerlei manieren worden ingericht en diverse gevolgen hebben.

De heer Westerlaken meent dat er wordt gesproken over twee verschillende stadia in de vorming van de Omgevingsvisie. Participatie, zoals in dit kader wordt bedoeld, gaat vooral over het ophalen van ideeën en visies van mensen voor de toekomst. De andere discussie heeft betrekking op de vervolgfase richting besluitvorming, nl. zienswijzen, en hoe daarmee wordt omgegaan.

De heer Overkleef vindt het belangrijk dat in dit stadium mensen en partijen worden meegenomen in het proces dat wordt doorlopen. Het gaat z.i. niet alleen om het ophalen van informatie, maar ook om het uitnodigen en meenemen van burgers om mee te denken.

De heer De Heer is blij met de woorden van de PCL dat het niet erg is dat de ontwikkeling van de Omgevingsvisie een chaotisch proces kan worden dat niet altijd logisch lijkt te verlopen. Dat is een belangrijke relativering. De PCL geeft adviezen om zoveel mogelijk orde in het proces aan te brengen, bv. het benoemen van een kernboodschap. De ChristenUnie wil dat onderschrijven. De “gezonde leefomgeving” en het “groen, slim en gezond” zijn twee goede kernboodschappen. Punt 3, de participatie en cocreatie thematisch en gebiedsgericht vormgeven, kan hij ook onderschrijven, juist omdat er regionale visies worden gemaakt, zoals de Perspectiefnota van het Groene Hart. De provincie kan er niet aan ontkomen om per regio verschillende trajecten in te gaan, thematisch en gebiedsgericht. Wellicht kan worden aangesloten bij de andere overheden die ook omgevingsvisies aan het opstellen zijn, zoals gemeenten en regio's. Ook zij trachten burgerparticipatie tot stand te brengen met groepen burgers. Wellicht kunnen de provinciale discussies ook daarin worden gebracht.

Zijn kritische vraag bij de PCL-bijdrage heeft betrekking op het 6^e punt. Het advies is om dit voor de verkiezingen vast te stellen. Het eerste geschetste tijdpad voor de verkiezingen is wel erg krap en zijn vrees is dat de participatie daardoor in het gedrang gaat komen.

De heer Roncken gaf aan dat participatie niet verplicht is, echter, alle partners van de provincie eisen dat die participatie goed vorm wordt gegeven. Spreker onderschrijft de insteek van de ARK dat dit gevarieerd moet zijn, niet alleen voor burgers, maar ook voor experts, niet alleen fysiek maar ook digitaal.

Spreker heeft goede ervaringen met themabijeenkomsten. De gemeente Amersfoort heeft een groenvisie vastgesteld op initiatief van een paar raadsleden. Raadsleden, ambtenaren, burgers en politici gingen met elkaar om de tafel. Dat leidde tot themabijeenkomsten hetgeen uiteindelijk een stuk heeft opgeleverd dat dezelfde status heeft gekregen als de omgevingsvisie. Het was een boeiend proces dat goed heeft gefunctioneerd.

Graag wil hij op een ander moment doorpraten over de opmerking van de ARK, als het gaat om het afwijken van de norm en inspelen op gemeenten die iets anders willen.

De heer Van Muilekom haalde uit de presentatie van de PCL dat participatie spannend en inspirerend moet zijn. De ARK gaf aan dat het om een complex vraagstuk gaat dat om participatie vraagt. Eerder gaf hij aan dat er ook nu al door gemeenten goed wordt nagedacht welke problematiek er in hun gemeente speelt. Vele partijen, buurgemeenten en de samenleving worden betrokken bij de vraag hoe dat moet worden opgelost. Het gaat om complexe vraagstukken waar meerdere regio's bij betrokken zijn, temeer daar het om provinciegrensoverschrijdende onderwerpen kan gaan. Over de aanpak en de participatievorm moet goed worden nagedacht. Het is spannend hoe dat het best kan worden opgepakt. Jaren geleden heeft hij in de provincie meegewerkt aan gebiedsgericht werken. Iemand heeft toen onderzocht wat dat opleverde. Het resultaat sluit aan bij de presentatie van de ARK, nl. dat bij participatie de inhoud breder wordt, dat er kennis en ervaring wordt opgehaald, maar dat het draagvlak daardoor niet perse versterkt behoeft te worden, omdat mensen uiteindelijk toch weer terugvallen op de positie die zij innemen. Tegelijkertijd wordt de besluitvorming door participatie veel rijker. Hij zou het een goede zaak vinden dat de provincie juist in de complexere vraagstukken een belangrijke rol speelt. In de afronding moeten er uiteindelijk knopen worden doorgehakt en voor bepaalde type vraagstukken is daarvoor de provincie nodig. Het is spannend juist dat soort vragen er uit te lichten. Het is ook de vraag hoe alle partijen en burgers gedurende het langlopende proces van de Omgevingsvisie kunnen worden vastgehouden. Dat vraagt om een goede afstemming van het proces, zodat het spannend en inspirerend kan blijven. Hij is voorstander van een zorgvuldige voorbereiding van de Omgevingsvisie, zodat de besluitvorming na de verkiezingen kan plaatsvinden. In de verkiezingstijd kan men laten zien hoe wordt omgegaan met hetgeen door burgers is ingebracht, maar ook kan duidelijk worden gemaakt waar de provincie over gaat en wat de meerwaarde van de provincie is. Dat moet men niet laten lopen. De vraag is of men een proces van depolitisering ingaat. Er wordt veel gepraat, PS moeten er uit komen en functioneren nu soms als "super ambtenaren". Daardoor wordt de politiek minder boeiend en interessant. Het is wel een gevaar wanneer een complexe problematiek "breed wordt weggezet". Bepaalde vraagstukken vereisen duidelijke keuzes: het is zaak dat die bij de kop worden gepakt.

Mevrouw Broere sluit daarop aan dat, wanneer PS iets dergelijks bij de kop hebben, zij ook het lef moeten hebben om een zaak van meerdere kanten te bekijken. PS zijn geneigd gemakkelijk mee te gaan met de meute, bv. als het gaat om windmolens en energietransitie. PS moeten het lef hebben iemand uit te nodigen die de andere kant van een vraagstuk laat zien. H.i. durven PS dat niet, zijn ze daar te bang voor.

De heer Van Leeuwen is het met de heer Van Muilekom eens de besluitvorming over de Omgevingsvisie pas na de verkiezingen te laten plaatsvinden.

Mevrouw Ens vindt de discussie over participatie redelijk vaag, omdat niet wordt benoemd waarover geparticipeerd wordt. Zij benadrukt dat participatie geen doel op zich mag zijn, terwijl dat nu wel zo in de discussie naar voren lijkt te komen. De kwaliteit van de visie moet voorop staan en participatie komt ook nog in de projecten terug, naar aanleiding van beleidsonderwerpen die uiteindelijk onderdeel van de visie zijn. Het is lastig voor elkaar te krijgen dat participatie ook democratisch plaatsvindt. Wie wil er participeren, willen zij hun inbreng aan de volksvertegenwoordiging overlaten, laten alleen de felle tegenstanders geluid horen, hoe worden mensen gehoord die normaal niet betrokken worden? Bij participatie moet dat wel een balans krijgen, zodat alle geluiden aan bod komen. Dat is één van de belangrijkste punten in het organiseren van participatie. De heer Roncken zei dat, als gemeenten ruimte krijgen om beleid bestuurlijk zelf af te wegen, ze dat niet altijd redden wegens gebrek aan middelen of menskracht en dat de provincie daarvoor weer kaders kan stellen. Spreekster vindt dat een ongewenste beweging. Het is zaak dat gemeenten die ruimte zelf gaan invullen zonder interventie van de provincie.

Mevrouw Hoek memoreert dat zowel de PCL als de ARK bepleiten de buitenwereld vanaf het begin bij het proces te betrekken. Genoemd werden provincie, gemeenten, bedrijven, maatschappelijke organisaties, burgers, waaronder ook jongeren. Zij vraagt zich af waarom er ook niet specifiek op ouderen wordt gedoeld: in dit land leven meer dan 3 miljoen ouderen boven de 65 jaar. Zij hebben veel belang bij openbaar vervoer en levensloop bestendig wonen.

Mevrouw Ens vindt het belangrijk jongeren als doelgroep te benoemen. Mensen tussen de 30 en 50 jaar hebben een heel druk leven en hebben weinig tijd voor participatie. Kijkend naar de G1000 in Amersfoort, meent zij dat juist de ouderen daar oververtegenwoordigd waren. Die groep heeft de meeste tijd.

De heer Overkleef vindt het belangrijk na te gaan wat er in de rest van de provincie gebeurt. De provincie moet gemeenten die er een eigen proces op na houden niet in de wielen gaan rijden.

Mevrouw Kotkamp komt terug op het specifiek benoemen van doelgroepen. Zij wil groepen leeftijdscategorieën niet als eenduidig bestempelen. Groepen van 30-50 jarigen en 55 plussers bevatten onderling grote verschillen.

De voorzitter geeft de PCL en de ARK gelegenheid om op vragen en opmerkingen in te gaan.

Mevrouw De Wit constateert dat er een discussie is ontstaan over representatieve democratie en participatie. Dat is ook terecht. Toegespitst op de Omgevingsvisie, vindt de PCL het belangrijk dat de provincie aan de voorkant aangeeft wat ze wil, wat de stip op de horizon is, wat de leidraad is en om welke thema's het gaat. Een dergelijke kernboodschap moet worden genoemd. Het definiëren van de vragen en het op zoek gaan naar meerdere invalshoeken, het zorgen voor diversiteit, is van groot belang. Het is interessant wat andere perspectieven kunnen opleveren voor de Omgevingsvisie. PS moeten h.i. niet teveel in een "Calimero"-houding gaan zitten. Immers, uitsluitend PS stellen de Omgevingsvisie vast. Dat vraagt aan de voorkant om een zeer actieve houding, gaande het proces is er ook sprake van een actieve houding door het stellen van vragen, door aan te duiden, door te exploreren en aan het eind door het voeren van een goede discussie, waarin alle politieke en maatschappelijke kwesties (gelijkheid-ongelijkheid, vertegenwoordigd -niet vertegenwoordigd) de revue passeren. Voor een deel betekent dit dat PS hun comfortzone moeten verlaten. Daadwerkelijk worden anderen om een oordeel gevraagd. Dat is ook nodig, omdat de provincie niet alles kan oplossen, juist vanwege de complexiteit van de onderwerpen. De PCL vindt niet dat iedereen in de gehele provincie (niet Jan en alleman) betrokken moet worden in het participatieproces. Het is zaak onderwerpen, gebieden en thema's te kiezen die thuishoren bij de Omgevingsvisie en daarbij mensen uit te nodigen. Het is niet verkeerd gegaan wanneer achteraf wordt geconstateerd dat niet met iedereen in de provincie is gesproken.

Ook zij kan zich voorstellen dat vaststelling van de Omgevingsvisie niet voor de verkiezingen zal passen. Het is een interessant perspectief dat juist de verkiezingen een goede rol kunnen spelen, ook in het vaststellen van de Omgevingsvisie. De PCL kan zich daar goed in vinden. De PCL vindt het belangrijk dat er niet wordt vertraagd, maar dat er snel van start wordt gegaan. Belangrijk is het voor de verkiezingen zoveel stappen te zetten, dat men na de verkiezingen betekenisvol kan doorgaan.

De heer Van Muilekom zoekt naar de verbinding tussen de presentaties van de ARK en de PCL. De PCL noemde woorden als spannend en inspirerend terwijl de ARK aangaf dat er juist naar specifieke, complexe vraagstukken moet worden gekeken. Bedoelen PCL en ARK hetzelfde?

Mevrouw De Wit weet dat niet zeker, maar worden als complex, inspirerend en uitdagend zij niet strijdig met elkaar. Het gaat juist om de ingewikkelde thema's die sectoroverstijgend zijn en waarvoor verschillende soorten denken nodig zijn om met slimme oplossingen te komen. Dat kan zowel complex als inspirerend zijn.

De heer Roncken adviseert te kiezen waar de provincie dat wil doen. De Omgevingsvisie is geen A4-tje, maar een complex van vele zaken, terwijl de handleiding al bekend is. De rijksoverheid wil gaan decentraliseren. Eerst zijn de provincies aan zet om een Omgevingsvisie te maken en daarop geënt volgen de gemeenten. Echter, sommige gemeenten zijn al eerder aan de slag gegaan dan provincies. Zijn advies aan de provincie is "zich niet gek te laten maken". De afstemming zit zeker in het proces, maar nog wel vanuit het oude denken. Dat is ook wel goed. Het gaat niet om DE omgevingsvisie, het is zaak dat daar

onderdelen uit worden opgepakt, maar wel op een goede manier. De buitenwereld staat te popelen om aan de slag te gaan en is zeker niet participatiemoe, maar het ligt er wel aan welke vorm wordt gekozen. Wanneer men teveel in oude clichés gaat zitten, dan lijkt dat meer op een “gemaskerd bal”. De provincie moet alleen doen waarvan ze vindt dat ze daar wat aan heeft en iets nodig heeft. De Omgevingsvisie bevat omgevingswaarden die moeten worden vastgesteld door de provincie en daar moet de provincie keihard voor staan. Dat zijn meetbare, vaststelbare waarden die moeten worden gehaald. Dat vraagt niet zozeer om participatie, die kunnen beleidsneutraal worden overgeheveld. Daarnaast zijn er vele onderwerpen waarover een visie moet worden ontwikkeld. De provincie moet expert worden in participatie. Wordt dat aan anderen overgelaten, dan blijft men angstig en wordt het niets. Hij hoorde ook dat participatie voor de verkiezingen niet meer haalbaar zou zijn. Dat is wat hem betreft niet de juiste insteek. Wanneer mensen worden uitgenodigd mee te werken aan een visie, dan is dat voor de komende 5 of 10 jaar. Dat is een continuüm en dat beslaat veel meer dan de periode van oktober tot januari. Wanneer voor het continuüm wordt gekozen, dan blijft die participatie in zekere zin bestaan. Dat is de meest veilige manier om het kaf van het koren te scheiden: wat blijft er vaststaan in de Omgevingsvisie en waar is ruimte nodig? Die ruimte moet er blijven gedurende ca. 5 jaar. Spreker is van mening dat de provincie Utrecht een mooie fundamentele aanpak heeft, ook over de democratie en over de werking van de politiek. Hij vindt dat bewonderenswaardig.

Mevrouw Broere merkt op dat het niet gaat over het over de verkiezingen heen tillen van participatie, maar dat het gaat om de besluitvorming: de PVV wil de besluitvorming over de Omgevingsvisie na de verkiezingen laten plaatsvinden.

De heer De Heer geeft aan dat de provincie steeds meer naar buiten treedt met participatie, maar er moet op een gegeven moment wel een document/visie worden vastgesteld. Daar gaat het tijdpad over.

Gedeputeerde Maasdam vond het een boeiende en herkenbare discussie. Inderdaad is het spannend en uitdagend. Alleen al participatie heeft vele vormen. De provincie heeft een grote uitdaging om dit op te pakken en dat vereist ook dat de inbreng van buiten wordt opgehaald, zowel de usual als de unusual suspects. De PCL pleit ervoor dat leuk en spannend te maken. Dat is zeker van belang. Voor de participatievorm brengt de ARK goede suggesties naar voren. Er moeten verschillende doelgroepen worden benaderd en er is sprake van een brede ambitie. Niet vergeten moet worden dat gemeenten een belangrijke rol hebben. Het vraagt van de provincie ook wel enige lef om kennis te nemen van dilemma's en de bereidheid om zich te laten beïnvloeden. Ook moet de provincie het lef hebben om fouten te durven maken. Omdat breed geconstateerd wordt dat er een zoektocht gestart gaat worden, zal niet alles in het participatieproces vanzelf gaan. PS moeten alert blijven en tussentijds evalueren welke informatie er is opgehaald, wat dat heeft opgeleverd en of dat soms anders moet. Participatie geeft PS en GS ook een grote verantwoordelijkheid. Spreekster maakt de vergelijking dat er een grote taart op tafel staat, die hap voor hap mag worden opgegeten. Dat vraagt om goede structurering. De suggesties van de PCL en de ARK zijn ook daarvoor erg waardevol. Men dient zich niet te overeten maar thema's te benoemen, bv. door leidende principes neer te leggen. Ook kan voor een gebiedsgerichte aanpak worden gekozen. Dat alles moet worden gestructureerd en stap voor stap moet er in dat proces worden geleerd. Belangrijk is het ook de verwachtingen te managen om zo teleurstellingen te voorkomen, dat is door een goede structurering ook wel mogelijk. Zojuist ging de discussie ook over beleidsneutraal. Er liggen onderwerpen klaar die beleidsneutraal naar de Omgevingsvisie overgaan, ook daar moet men zich rekenschap van geven. Belangrijk is het na te gaan op welk moment welke vorm van participatie wordt ingezet. Nu wordt er over een startnotitie gesproken, in 2018 zal er een koersdocument worden opgesteld en in die tussenfase kan er goede participatie worden ingericht. Dat zal veelal betrekking hebben op dromen en dat is een andere fase dan de ontwerpvisie en de ontwerpverordening. Dat vraagt dan wel om andere inspraak en participatie. De provincie is niet klaar als de Omgevingsvisie en de verordening er liggen: de participatie stopt dan niet. Op dat moment komt het “ja, mits” verhaal naar boven en komen er initiatieven van buiten die intern niet bedacht waren.

De uitdaging is dat alles goed te structureren, te durven leren en rekenschap te geven van het feit dat er al kaders en visies liggen die in de Omgevingsvisie moeten worden meegenomen.

De verordening van de provincie is voor gemeenten van groot belang voor hun omgevingsplan. Zij hebben overgangsrecht maar de provincies niet. Dat vraagt om een bepaalde volgordelijkheid die iets anders ligt dan zojuist werd geschetst.

De heer Van Muilekom memoreert dat er provincies zijn die reeds met leefomgevingsvisies hebben gewerkt. Hij zou graag willen weten hoe dat heeft gefunctioneerd en hoe burgers en organisaties daarbij betrokken zijn. Het zou goed zijn daar als provincie Utrecht van te leren. Het is een grote opgave om burgers bij dit proces te betrekken en ze daarin vast te houden.

Gedeputeerde Maasdam bevestigt dat de provincie Utrecht inderdaad van andere provincies leert. Sommige provincies zijn wat verder en hebben een deel van dit proces, of een ander proces, al doorlopen. Op ambtelijk niveau zijn er door verschillende provincies meermalen informatie en ervaringen met elkaar uitgewisseld. Dat wordt meegenomen naar de tot standkoming van de Omgevingsvisie.

De heer De Heer vraagt om een A4-tje met daarin de ervaringen van de overige provincies als het gaat om de aanpak van de burgerparticipatie. Er zijn provincies die integraal hebben gewerkt maar ook zijn er provincies die met de “nietjes methode” hebben gewerkt. Een overzicht daarvan stelt hij op prijs.

Gedeputeerde Maasdam zegt toe dat dit in kaart wordt gebracht.

De voorzitter rondt de discussie over het participatieproces af.

7. Geannoteerde inhoudsopgave startnotitie

De voorzitter deelt mede dat in de volgende vergadering van de Ad Hoc commissie, die op 12 juni a.s. zal plaatsvinden, daadwerkelijk over de startnotitie zal worden gesproken. Nu ligt er een werkdocument voor met discussiepunten. Het is de bedoeling dat de commissie inzichten en meningen meegeeft aan de gedeputeerde om deze notitie gereed te maken voor GS, zodat GS daarover een besluit kunnen nemen. Daarna komt de startnotitie terug naar deze commissie om daarover van gedachten te wisselen. Op 3 juli zal het document ter besluitvorming aan PS worden voorgelegd.

Zij stelt voor in deze vergadering vooral stil te staan bij vraagstuk 4, een generatie vooruit kijken.

De heer Westerlaken constateert dat er discussieonderwerpen genoemd zijn in de geannoteerde startnotitie. Moeten deze allemaal worden meegenomen?

De voorzitter bevestigt dat omdat er in deze startnotitie nog finetuning moet plaatsvinden. Onderdeel 7, participatie, is reeds uitgebreid besproken maar wel is het goed expliciet stil te staan bij onderdeel 4.

Mevrouw Ens vindt een logische opbouw in deze startnotitie terug. Inhoudelijk heeft zij geen aanvullingen.

De heer Van Muilekom kan zich in dit stuk, dat goede en duidelijke kaders bevat, vinden. Het is een goede zaak dat de startnotitie uiteindelijk ook door PS wordt vastgesteld.

De heer De Heer verwijst naar punt 4, een generatie vooruit kijken. Hij wil in de Omgevingsvisie graag zien dat de dromen worden geïnventariseerd. Hij illustreert dit met het volgende. In de PRS staat dat er voorlopig voor de A12-zone geen beleid wordt ontwikkeld. Echter, in een Omgevingsvisie moet duidelijk worden hoe een gebied een generatie verder ontwikkeld kan worden en hoe het beleid daar naar toe kan werken. Hij zou graag dromen zien voor de A12-zone en andere gebieden waarvoor nog beleid moet worden ontwikkeld, zodat er in samenhang kan worden gestuurd. De samenhang moet vooral van de dromen komen. Hij voelt wel voor de suggestie van de PCL om een kernboodschap te ontwikkelen, bv. “groen, gezond, slim” of “gezonde leefomgeving”. Vervolgens kunnen er in het participatieproces vragen over de kernboodschap worden gesteld.

Blij verrast was hij met de discussie wat betreft het element beleidsneutraal. Hij had beleidsneutraal, tenzij er goede redenen zijn om het anders te doen, als een compromis in het achterhoofd, maar hij begrijpt aan de hand van de exegese van het CDA dat daar toch wat anders tegenaan kan worden gekeken. Het is zaak dat de invulling van beleidsneutraal goed wordt opgeschreven. Hij is voorstander van de integrale aanpak. Desnoods moet een afspraak maar worden losgelaten, wanneer dat past in het integrale plaatje waar naar toe moet worden gewerkt. Hij heeft begrepen dat lokale overheden veel beleidsvrijheid krijgen in het kiezen van bepaalde normen. Eén van die normen is verkeerslawaaï, daarvoor mogen strengere normen worden voorgeschreven. In de Staat van Utrecht staan opmerkingen over de gezondheidsschade als gevolg van verkeerslawaaï. De schade lijkt erger te zijn dan tot nog toe werd aangenomen en de oproep is of er op dat vlak strengere normen kunnen worden gehanteerd. Bij de normen waarvoor beleidsvrijheid is, moet nadrukkelijk worden nagegaan waar de provincie de kans heeft een strengere norm te kiezen dan de rijksoverheid voorschrijft. Wat hem betreft kan naar iedere norm worden gekeken, waarvoor beleidsvrijheid geldt. Hij begrijpt dat het gemakkelijker is om op te schakelen dan af te schakelen. Hij pleit ervoor op te schakelen waar dat nodig is. De ChristenUnie is voorstander van tijdpad 2. Dat houdt in dat er voor de verkiezingen een concept wordt opgesteld dat na de verkiezingen wordt vastgesteld.

Mevrouw Broere heeft hier weinig aan toe te voegen. Wel merkt zij op dat “dromen bedrog zijn, en als ik wakker word naast jou, dan droom ik nog.”

De heer De Heer verwijst naar het boekje “Dromen durven doen”. Daardoor laat hij zich inspireren.

Mevrouw Kotkamp vindt het belangrijk dat er ook concrete voorbeelden worden genoemd. Hoe wordt er nu mee omgegaan en welk probleem wordt er opgelost als er voor een andere aanpak wordt gekozen? De samenhang is aan de ene kant heel logisch, maar dat wordt duidelijker met het noemen van concrete voorbeelden. Zo kan er ook gemakkelijker input van anderen worden gevraagd.

Ook zij was verrast door de bijdrage van het CDA, wat betreft het onderdeel beleidsneutraal. Logischerwijs vindt ook GroenLinks dat, als er goede redenen zijn om van het principe beleidsneutraal af te wijken, dat niet moet worden nagelaten. Probleem kan zijn dat er verschillend over “goede redenen” wordt gedacht. Dat is sterk politiek gekleurd. Het kan zijn dat daarmee zelfs een nieuwe politieke discussie wordt opgestart, terwijl dat nu niet wenselijk is.

Een generatie vooruitkijken is altijd goed. Als het gaat over de herijking van de visie op stedelijke ontwikkeling is het goed daarin de samenhang op te zoeken.

Ook GroenLinks is van mening dat de besluitvorming over de statenverkiezingen moet worden heen getild. Het is niet acceptabel de eigen verkiezingen als doorslaggevende reden te noemen om een aantal zaken niet zorgvuldig aan te pakken. Mogelijk spelen de gemeenteraadsverkiezingen ook een rol, maar dat vindt zij hier niet in terug. Een toelichting op de consequenties daarvan zou goed zijn.

De heer De Heer meent dat de gemeenteraadsverkiezingen wel genoemd worden. Deze zijn ook een argument om te kiezen voor tijdpad 2.

Mevrouw Kotkamp vindt een uitgebreidere toelichting wenselijk.

Voorts verwijst zij naar punt 4.1.7, digitale en objectgerichte opstelling. Zij wordt daar toch wat nerveus van. De digitale standaarden worden pas eind 2017 vastgesteld, maar vertraging is niet uitgesloten. Daarna moet de implementatie volgen en daarin zullen zeker verbeteringen moeten worden aangebracht. Aangegeven wordt dat het elektronisch bestand een juridisch bindend document is en niet een papieren afschrift. Is dat een verplichting? Zij heeft daar wat zorgen over, vooral als het gaat om de veranderbaarheid. Dat heeft ook te maken met de tweede alinea, waarin staat dat de Omgevingsvisie en -verordening telkens met wijzigingsbesluiten zal worden aangepast. Haar vraag is waar die wijzigingsbesluiten over gaan. Heeft dat betrekking op het uitvoerend niveau, beleid, visie en hoe veranderlijk is dat dan? Kunnen PS besluiten dan steeds onder invloed van inspraak aanpassen? Dat vraagt de nodige zorgvuldigheid omdat ondernemers, inwoners en alle beoogde participanten wel van een bepaalde zekerheid moeten kunnen uitgaan.

De heer Van Leeuwen vertrouwt erop dat, als zich iets voordoet, er altijd de mogelijkheid is opnieuw een mening te geven en dat dit een automatisme gaat worden. De SGP heeft voorkeur voor tijdspad 2. Daarmee wordt voorkomen dat de besluitvorming over de Omgevingsvisie een haastklus zou gaan worden. Als het gaat om beleidsneutraal, staat de SGP op het standpunt dat er zo nodig aanvullende discussie kan worden gevoerd over de vraag of beleidsneutraal consequent het uitgangspunt moet zijn of dat wijzigingen onder voorwaarden toch zijn toegestaan.

De heer Westerlaken komt terug op hetgeen hij over beleidsneutraliteit stelde, nl. dat “wanneer men een kans ziet om achteruit te kunnen onderhandelen, men daar niet aan moet beginnen”. Wat betreft een generatie vooruitkijken, begrijpt hij dat het gaat over een periode van 30 jaar. Dat lijkt hem wat lang. Beter is het dit tot 20 jaar te beperken om teveel dromen te voorkomen. Hoe langer de periode wordt, hoe minder realiteitsgehalte er zal zijn. Over het tijdspad is al besloten, dus daar hoeft hij niet op in te gaan.

De heer De Heer vraagt wie de heer Westerlaken op het oog heeft, toen hij sprak over achteruit onderhandelen.

De heer Westerlaken meent dat wie en wat zich vanzelf laat invullen, als de vragenstellers zich blootgeven. Hij benadrukt dat er veel vastgestelde beleidsstukken zijn. Gaat men het participatietraject in, dan moet niet de suggestie worden gewekt dat dergelijke stukken na een jaar of anderhalf jaar weer volledig ter discussie staan. Zo kan de provincie geen betrouwbare overheid zijn.

De heer De Heer vindt het een dilemma wanneer participanten dergelijke besluiten wel ter discussie stellen en de provincie daarover bevragen.

De voorzitter memoreert dat daarover uitgebreid is gesproken bij agendapunt 6.

Mevrouw Hoek merkt op dat het opstellen van een Omgevingsvisie wettelijk wordt opgelegd. Haar vraag is hoeveel ruimte de provincie heeft ten opzichte van andere provincies voor invulling en kaderstelling als het gaat om de sturingsprincipes. Belangrijk is het goed te letten op de samenwerking en de samenhang met de gebruikers, zoals gemeenten, waterschappen, burgers, agrariërs, dus allen die op de een of andere manier met de visie te maken krijgen. Zij weet dat gemeenten vaak stuk lopen op de provinciale structuurvisie, omdat een gemeente door voortschrijdend inzicht en goede argumenten een ander standpunt is gaan innemen. Zij geeft als aandachtspunt mee dat daarin meer balans moet komen en meer ruimte voor de andere partij om het beleid tussentijds op grond van goede argumenten te kunnen bijstellen en niet rigide vast te houden aan een periode van bv. vier jaar.

50PLUS vindt het belangrijk dat de provincie duidelijk benoemt en vastlegt wat wel en niet mogelijk is. De praktijk wijst uit dat de vele regels in de ruimtelijke ordening niet handhaafbaar zijn, waardoor achteraf vaak weer legalisering plaatsvindt.

Vroeger ging het om een herijking eens in de 10 jaar. Nu gaat het om een herijking eens in de 4 jaar maar de praktijk wijst uit dat het beleid snel door ontwikkelingen wordt ingehaald. H.i. moet er ook een mogelijkheid van tussentijdse herijking ontstaan.

50PLUS onderschrijft eveneens tijdspad 2 met de opmerking dat de besluitvorming goed voorbereid na de verkiezingen dient plaats te vinden.

In het kader van de participatie geeft zij als aandachtspunt het duale stelsel mee, binnen de bestuurslagen.

De heer Overkleef vraagt eveneens hoeveel bestuurlijke afwegingsruimte geoorloofd is en hoeveel de provincie zich kan permitteren. Wat wordt gemeenten gepermitteerd en wat worden de leidende principes? Een afgeleide daarvan is de vraag hoe met rechtsongelijkheid wordt omgegaan die kan ontstaan tussen gemeenten, regio's en provincies. De visie heeft betrekking tot het jaar 2050, een jaar waarin vele klimaatdoelen bereikt moeten zijn. Ook D66 gaat wat betreft het tijdspad voor optie 2.

Gedeputeerde Maasdam constateert dat ook deze commissie van oordeel is dat er van de Omgevingsvisie geen haastklus gemaakt moet worden en dat er voorkeur is voor optie 2, wat betreft het tijdspad. Dat is

een goede zaak. Wel werd de oproep gedaan snel te starten en dat neemt zij ter harte. Het is zeker niet de bedoeling dat de provincie achterover gaat leunen maar de Omgevingsvisie mag geen haastklus zijn.

GroenLinks maakte in het kader van het tijdpad een opmerking over de gemeenteraadsverkiezingen en de invloed daarvan op de Omgevingsvisie. Zij zal nog eens goed naar de planning kijken, ook in het kader van de startnotitie. In tijdpad 2 moet de provincie tijd nemen voor zorgvuldige voorbereiding, maar wel betekenisvolle stappen zetten voor de PS-verkiezingen. Het koersdocument wordt dan cruciaal. Nagegaan zal worden hoe dat zich tot de tijdsplanning verhoudt. Daar zal zij t.z.t. nader op terugkomen.

Blij is zij met het vertrouwen dat is uitgesproken door de VVD en de PvdA. Inderdaad ligt er nu een notitie voor die nog geen status heeft, maar toch door PS wordt besproken. Ook dat kan een nieuwe manier van werken zijn.

De ChristenUnie geeft als suggestie mee een generatie vooruit kijken. Dat wordt breed gedeeld, hoewel de vraag naar voren kwam wat als een "generatie vooruit" kan worden bestempeld. Is dat 20, 40 of 50 jaar? H.i. is het benoemen van een exact aantal jaren minder van belang. Wel wil de provincie een generatie vooruit kijken en daarmee het niveau van de discussie kunnen optillen. Spannend is de suggestie van de ChristenUnie of in dat kader ook meer invulling kan worden gegeven aan bv. de A12-zone. Mogelijk wordt dat dan toch weer te concreet. Overigens zijn dromen voor haar niet altijd bedrog. Het wordt een spannende exercitie om te dromen over de vraag hoe Utrecht er in de toekomst uit gaat zien, richting het koersdocument.

Wat betreft de beleidsneutraliteit, is eerder duidelijk uitgesproken dat het uitgangspunt is: "beleidsneutraal, tenzij". Van cruciaal belang vindt zij het dat de provincie een betrouwbare overheid is. Er kunnen redenen zijn om het beleid aan te passen, ook door ontwikkelingen van buitenaf, en dat mag niet worden uitgesloten. Nadrukkelijk ziet zij dit niet als een vrijbrief om discussies, die bv. in andere commissies hebben plaatsgevonden, opnieuw te voeren. Het principe van beleidsneutraliteit moet wel worden vastgehouden als onderlegger van de Omgevingsvisie.

GroenLinks vroeg om toevoeging van concrete voorbeelden. Zij neemt die suggestie graag over. Belangrijk is de vraag wat een product voor de gebruiker gaat betekenen: het is zaak dat dit aan ook minder hoog opgeleide mensen kan worden uitgelegd.

Vragen werden er gesteld over paragraaf 4.1.7. GroenLinks wordt nerveus van de spannende digitale en objectgerichte opstelling. Zij onderschrijft dat dit een spannend traject wordt, maar op grond van de wet moet dit worden uitgevoerd. Het elektronische document is juridisch bindend. Wijzigingen kunnen zo gemakkelijker worden doorgevoerd maar dat kan ook een spanningsveld opleveren.

De heer De Heer meent dat dit ook al het geval was bij de wijziging van de PRS/PRV. Het gaat hier z.i. niet om een nieuw element.

Mevrouw Van Cooten licht toe dat bij de PRS/PRV de zgn. imro-standaarden worden gebruikt. Het digitale bestand, dat door PS wordt vastgesteld, is de rechtsgeldige, maar er is altijd een papieren versie verkrijgbaar. De imro-standaarden worden vervangen door de standaarden voor de Omgevingswet. Deze zijn nog in ontwikkeling en waarschijnlijk is de definitieve versie daarvan aan het eind van dit jaar bekend. Dan moet er nog software worden ontwikkeld. De digitale versie blijft de rechtsgeldige versie. In het kader van de Wijzigingsbesluiten is het niet meer de bedoeling om oude beleidsstukken in te trekken en een nieuw beleidsstuk vast te stellen. Belangrijk is het vooraf goed na te denken over de structuur van de "boekenkast": de provincie gaat geen nieuwe boekenkast kopen.

Gedeputeerde Maasdam vindt de vraag hypothetisch of de provincie zeer frequent beleid zou gaan aanpassen. De provincie wil een betrouwbare overheid zijn. Belangrijk is het een generatie vooruit te gaan kijken. Zij wil dit niet aanduiden als een stip op te horizon, dat zou te concreet zijn, wel moet er een beeld van de toekomst worden neergezet.

Terecht gaf de SGP aan dat er een cultuurverandering nodig is.

50PLUS vroeg hoeveel ruimte de provincie heeft voor beleidsinvulling. Spreekster wijst op het "ja mits" principe, dat ook na 2019 van kracht zal zijn, en dat is wellicht een grotere cultuurverandering dan nu wordt aangenomen. Rekening zal worden gehouden met de initiatieven die van onder op worden aangedragen en waar met een positieve blik naar zal worden gekeken.

D66 vroeg hoeveel de provincie zich wil permitteren. Zij vindt dat lastig om te beantwoorden. Het gaat om een traject dat moet worden doorlopen en dat vraagt ook om een andersoortige discussie dan normaal in commissies plaatsvindt.

Zij onderschrijft de opmerking van de heer Overkleeft dat het nu vooral gaat om de vaststelling van de vragen die in het kader van de Omgevingsvisie aan de orde komen.

Mevrouw Kotkamp begrijpt dat de volgende versie van de startnotitie door GS zal worden vastgesteld. Deze wordt vervolgens eerst aan de ad hoc commissie voorgelegd en wordt daarna door PS vastgesteld. Dat wordt door gedeputeerde Maasdam bevestigd.

8. Sluiting

De volgende vergadering vindt plaats op 12 juni a.s. om 19.30 uur.

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter de vergadering.